

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

శ్రీమద్భగవద్గీతాసూపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం యోగశాస్త్రే
శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే

॥ గుణత్రయవిభాగయోగో నామ చతుర్దశోఽధ్యాయః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ గుణత్రయవిభాగయోగో నామ చతుర్దశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీభగవానువాచ

పరం భూయః ప్రవక్ష్యామి జ్ఞానానాం జ్ఞానముత్తమం ।

యజ్ఞాత్వా మునయః సర్వే పరాం సిద్ధిమితో గతాః ॥ 14.1 ॥

ఇదం జ్ఞానముపాశ్రిత్య మమ సాధర్మ్యమాగతాః ।

సర్గేఽపి నోపజాయంతే ప్రలయే న వ్యథంతి చ ॥ 14.2 ॥

మమ యోనిర్మహద్ బ్రహ్మ తస్మిన్గర్భం దధామ్యహం ।

సంభవః సర్వభూతానాం తతో భవతి భారత ॥ 14.3 ॥

సర్వయోనిషు కౌంటేయ మూర్తయః సంభవంతి యాః ।

తాసాం బ్రహ్మ మహద్వోనిరహం బీజప్రదః పితా ॥ 14.4 ॥

సత్త్వం రజస్తమ ఇతి గుణాః ప్రకృతిసంభవాః ।

నిబద్ధంతి మహాబాహో దేహే దేహినమవ్యయం ॥ 14.5 ॥

తత్ర సత్త్వం నిర్మలత్వాత్ప్రకాశకమనామయం ।

సుఖసంగేన బద్ధాతి జ్ఞానసంగేన చానఘ ॥ 14.6 ॥

రజో రాగాత్మకం విద్ధి తృష్ణాసంగసముద్భవం ।

తన్నిబద్ధాతి కౌంటేయ కర్మసంగేన దేహినం ॥ 14.7 ॥

తమస్త్యజ్ఞానజం విద్ధి మోహనం సర్వదేహినాం ।

ప్రమాదాలస్యనిద్రాభిస్తన్నిబద్ధాతి భారత ॥ 14.8 ॥

సత్త్వం సుఖే సంజయతి రజః కర్మణి భారత |
జ్ఞానమావృత్య తు తమః ప్రమాదే సంజయత్యుత || 14.9 ||

రజస్తమశ్చాభిభూయ సత్త్వం భవతి భారత |
రజః సత్త్వం తమశ్చైవ తమః సత్త్వం రజస్తథా || 14.10 ||

సర్వద్వారేషు దేహేఽస్మిన్చకాశ ఉపజాయతే |
జ్ఞానం యదా తదా విద్యాద్వివృద్ధం సత్త్వమిత్యుత || 14.11 ||

లోభః ప్రవృత్తిరారంభః కర్మణామశమః స్పృహా |
రజస్యేతాని జాయంతే వివృద్ధే భరతర్షభ || 14.12 ||

అప్రకాశోఽప్రవృత్తిశ్చ ప్రమాదో మోహ ఏవ చ |
తమస్యేతాని జాయంతే వివృద్ధే కురునందన || 14.13 ||

యదా సత్త్వే ప్రవృద్ధే తు ప్రలయం యాతి దేహభృత్ |
తదోత్తమవిదాం లోకానమలాన్ప్రతిపద్యతే || 14.14 ||

రజసి ప్రలయం గత్వా కర్మసంగిషు జాయతే |
తథా ప్రలీనస్తమసి మూఢయోనిషు జాయతే || 14.15 ||

కర్మణః సుకృతస్యాహుః సాత్త్వికం నిర్మలం ఫలం |
రజసస్తు ఫలం దుఃఖమజ్ఞానం తమసః ఫలం || 14.16 ||

సత్త్వాత్సంజాయతే జ్ఞానం రజసో లోభ ఏవ చ |
ప్రమాదమోహౌ తమసో భవతోఽజ్ఞానమేవ చ || 14.17 ||

ఊర్ధ్వం గచ్ఛంతి సత్త్వస్థా మధ్యే తిష్ఠంతి రాజసాః |
జఘన్యగుణవృత్తిస్థా అధో గచ్ఛంతి తామసాః || 14.18 ||

నాన్యం గుణేభ్యః కర్తారం యదా ద్రష్టానుపశ్యతి |
గుణేభ్యశ్చ పరం వేత్తి మద్భావం సోఽధిగచ్ఛతి || 14.19 ||

గుణానేతానతీత్య త్రిందేహీ దేహసముద్భవాన్ |
జన్మమృత్యుజరాదుఃఖైర్విముక్తోఽమృతమశ్నుతే || 14.20 ||

అర్జున ఉవాచ
కైర్లింగైస్తీన్గుణానేతానతీతో భవతి ప్రభో |
కిమాచారః కథం చైతాంస్తీన్గుణానతివర్తతే || 14.21 ||

శ్రీభగవానువాచ
ప్రకాశం చ ప్రవృత్తిం చ మోహమేవ చ పాండవ |
న ద్వేష్టి సంప్రవృత్తాని న నివృత్తాని కాంక్షతి || 14.22 ||

ఉదాసీనవదాసీనో గుణైర్యో న విచాల్యతే |
గుణా వర్తంత ఇత్యేవ యోఽవతిష్ఠతి నేంగతే || 14.23 ||

సమదుఃఖసుఖః స్వస్థః సమలోష్ఠాశ్మకాంచనః |
తుల్యప్రియాప్రియో ధీరస్తుల్యనిందాత్మసంస్తుతిః || 14.24 ||

మానాపమానయోస్తుల్యస్తుల్యో మిత్రారిపక్షయోః |
సర్వారంభపరిత్యాగీ గుణాతీతః స ఉచ్యతే || 14.25 ||

మాం చ యోఽవ్యభిచారేణ భక్తియోగేన సేవతే |
స గుణాన్సమతీత్యైతాన్బ్రహ్మభూయాయ కల్పతే || 14.26 ||

బ్రహ్మణో హి ప్రతిష్ఠాహమమృతస్యావ్యయస్య చ |
శాశ్వతస్య చ ధర్మస్య సుఖస్యైకాంతికస్య చ || 14.27 ||

|| ఇతి శ్రీమద్భగవద్గీతాసూపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం యోగశాస్త్రే
శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే గుణత్రయవిభాగయోగో నామ చతుర్దశోఽధ్యాయః ||